

DE MUNTKLAPPER

EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE vzw
Koninklijke Vereniging

Driemaandelijks tijdschrift

- 75 -

juli-augustus-september 2012

Halve dollar Franklin, USA 1961

Vz.: Hoofd van Benjamin Franklin naar rechts.

Rondom: LIBERTY IN GOD WE TRUST, rechts: 1961

In de afsnede getekend: JRS (John Ray Sinnock)

Kz.: De Liberty Bell te Philadelphia.

Rondom: UNITED STATES OF AMERICA HALF DOLLAR

Links: • E • PLURIBUS UNUM (uit velen één); rechts: een arend

Zilver 90 %, koper 10 %, Ø 30,6 mm, 12,5 g, kartelrand, geslagen van 1948 tot 1963, 481.701.410 ex., geslagen te Philadelphia.

Noord-Amerika was tot de 18de eeuw het kolonisatiejachtveld van drie Europese landen: Spanje, Engeland en Frankrijk. In een smalle strook aan de oostkust hadden zich 13 Engelse kolonies gevormd: (van noord naar zuid) New Hampshire, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Maryland, Virginia, North Carolina, South Carolina en Georgia. De rest van Noord-Amerika was Frans of Spaans bezit. In 1776 spanden de 13 kolonies samen tegen Engeland om onafhankelijk te worden. Ze waren de voorlopers van de Verenigde Staten van Amerika van vandaag die zich later enorm zouden uitbreiden tot aan de westkust. De stad Philadelphia (in Pennsylvania) deed dienst als voorlopige hoofdstad omwille van zijn centrale ligging.

Benjamin Franklin (1706-1790): wetenschapper en staatsman

Hij werd geboren te Boston in 1706 als 15de kind van een Engels immigrant, ging slechts naar school tot zijn 10de en leerde dan het vak van boekdrukker bij zijn broer. Hij begon een eigen drukkerij te Philadelphia, nam een krant over en werd er hoofdredacteur van, de Pennsylvania Gazette. Die krant werd al snel de belangrijkste in de kolonie waardoor Franklin zeer rijk werd. Zijn intellectuele kwaliteiten werden snel zichtbaar, want hij schreef vele artikels over allerlei maatschappelijke onderwerpen. Hij richtte ook een bibliotheek op in 1731, de Library Company of Philadelphia. Ze bestaat nog steeds en is vandaag zeer prestigieus. Hij richtte zelfs een vrijwillig brandweerkorps op, de Union Fire Company. Hij verkocht zijn drukkerij in 1750 nadat hij een politieke carrière begonnen was.

Franklin had ook een grote belangstelling voor wetenschap. Zo publiceerde hij als eerste een verklaring over de warme golfstroom in de Atlantische Oceaan die de klimaatverschillen tussen Europa en Amerika verklaarde. Hij hield zich ook bezig met wetenschappelijke problemen en is vooral bekend vanwege zijn publicaties over elektriciteit. Hiermee verwierf hij faam en erkenning bij collega-geleerden. Hij bewees door zijn roemruchte vlieger-experiment (een vlieger aan een metalen draad waarmee hij elektriciteit aftapte van een onweerswolk), dat bliksem een vorm van elektriciteit is. In 1752 vond hij de bliksemafleider uit.

Hij vond ook de glasharmonica uit (een muziekinstrument; hij speelde ook viool, harp en gitaar), bifocale lenzen, de Franklin-stoof (een soort kachel), de zwemvinnen en een urinaire katheder.

In 1748 werd hij raadslid en in 1749 vrederechter voor Pennsylvania. In 1751 werd hij verkozen tot parlamentslid voor Pennsylvania. Van 1757 tot 1762 verbleef hij te Londen als diplomaat en vertegenwoordiger van Pennsylvania. Hij ontving er eredoctoraten van de universiteiten van St.-Andrews en Oxford voor zijn wetenschappelijke bijdragen. In 1767 bezocht hij Parijs waar hij ontvangen werd door koning Louis XV en waar hij heel wat wetenschappers ontmoette.

Franklin is het bekendst als medeopsteller van de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring in 1776 en de Amerikaanse grondwet. Van 1776 tot 1785 was hij ambassadeur van de USA in Frankrijk. Daar onderhandelde hij de Treaty of Paris, getekend in 1783, die het einde betekende van de Amerikaanse Revolutie en de oorlog met Groot-Brittannië. Bij zijn terugkeer werd hij de naaste medewerker van de eerste president George Washington. Later werd hij ook een groot voorstander van de afschaffing van de slavernij.

Bankbiljet van 100 dollar USA 2003, met Benjamin Franklin, 156 x 66 mm

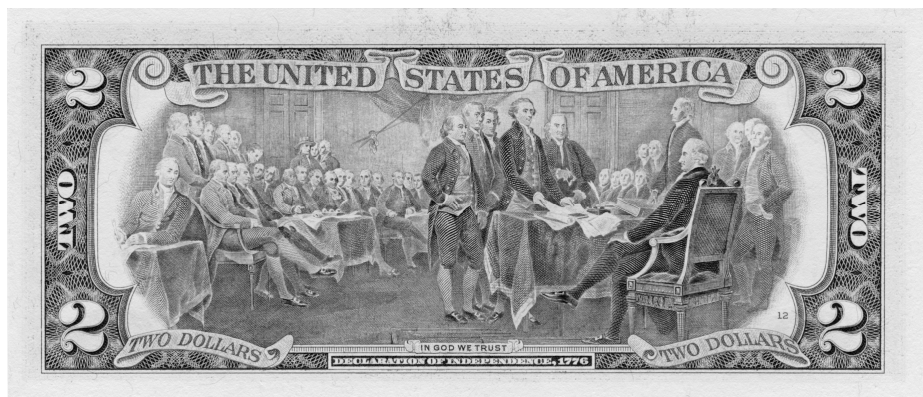
Franklin overleed in 1790 te Philadelphia. Zijn begrafenis werd bijgewoond door 20.000 mensen. Als 'founding father' kreeg hij zijn plaats op het Amerikaans 100 \$ bankbiljet en later op een ½ dollarmunt.

De Liberty Bell: een Amerikaans vrijheidssymbool

De klok werd besteld in 1751 bij de Whitechapel Bell Foundry in Londen om gehangen te worden in het Pennsylvania State House te Philadelphia (= het parlement van de staat Pennsylvania, waarvan Philadelphia de hoofdstad was). Maar toen de klok geleverd werd in 1752 en voor de eerste keer geluid werd barste ze. De klok werd dan omgesmolten en opnieuw gegoten in Londen, met toevoeging van extra koper aan het brons. Maar bij levering bleek de klank niet goed te zijn, en de klok werd een tweede keer omgesmolten en opnieuw gegoten. Deze derde klok werd geleverd in 1753 en de derde keer bleek de goede keer. De oorspronkelijke naam van de klok was de State House Bell. De klok heeft de volgende inscripties, waarbij de eerste zin afkomstig is uit de Bijbel (Leviticus 25, 10):

PROCLAIM LIBERTY THROUGHOUT ALL THE LAND
UNTO ALL THE INHABITANTS THEREOF LEV XXV X.
BY ORDER OF THE ASSEMBLY OF THE PROVINCE OF
PENNSYLVANIA FOR THE STATE HOUSE IN PHILAD^A.
PASS AND STOW
PHILAD^A
MDCCLIII

De klok werd geluid bij diverse belangrijke gebeurtenissen, zoals overwinningen in de onafhankelijkheidsoorlog met Engeland en met congressen. De belangrijkste keer dat ze zou geluid zijn was op 8 juli 1776, bij de eerste publieke voorlezing van de Declaration of Independence, enkele dagen na 4 juli, de dag van de onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten t.o.v. Engeland. Maar historici twijfelen vandaag of de klok toen werkelijk geluid zou hebben, wegens de toenmalige slechte staat van de torenspits.

Bankbiljet van 2 dollar USA 1995 keerzijde, Declaration of Independence 1776, 156 x 66 mm. De rechtse van de 5 staande personen in het midden is Benjamin Franklin. Naar een schilderij van John Trumbull uit 1819, bewaard in het Capitool te Washington.

In 1837 kreeg de klok de naam van Liberty Bell toen ze een symbool werd van de anti-slavernijbeweging in Amerika, omwille van de tekst op de klok. Het Pennsylvania State House werd omgedoopt tot Independence Hall en het gebouw en de klok werden wereldberoemd als een vrijheidssymbool van Amerika.

Independence Hall met de klokkentoren te Philadelphia

Jaren later ontstond er een kleine barst in de klok, die hersteld werd, zodat de klok zijn werk kon blijven doen. Op 22 februari 1846 luidde de klok gedurende vele uren in de toren van Independence Hall ter gelegenheid van de 114de geboortedag van de eerste president George Washington, en verscheen er een zeer grote barst die de klok totaal onbruikbaar maakte. Vandaag is de wereldberoemde klok, met de enorme barst, te bezichtigen in het museum.

In 1876 werd een replica gegoten in New York die de originele klok in de toren verving. Deze klok kreeg de naam Centennial Bell. Toen koningin Elisabeth II van Groot-Brittannië Philadelphia bezocht in 1976 ter gelegenheid van de viering van 200 jaar Amerika schonk ze een replica van de klok gemaakt in dezelfde gieterij in Londen als de originele. Deze klok gaf men de naam Bicentennial Bell.

De munt

De munt werd geslagen door drie verschillende munthuizen: Philadelphia, San Francisco en Denver. Deze geslagen te Philadelphia hebben geen teken terwijl de andere een kleine S of D boven de klok op de keerzijde hebben.

De uitgifte van deze munt in 1948 beëindigde en completeerde de overgang van allegorische figuren naar portretten van beroemde Amerikanen op Amerikaanse munten. Deze overgang was reeds ingezet in 1909 met de introductie van de Lincoln-cent. In 1964 moest Franklin de plaats ruimen op de ½ dollar voor president Kennedy die het jaar voordien vermoord werd.

De Liberty Bell in het museum

John Sinnock (1888-1947) graveerde ook reeds de Roosevelt-dime in 1946. Hij maakte reeds in 1933 een medaille met het hoofd van Franklin die erg in de smaak viel bij de US Mint. Die was gemodelleerd naar een buste van Franklin, gemaakt door beeldhouwer Jean-Antoine Houdon (1741-1828) in Frankrijk in 1779 toen Franklin daar ambassadeur was.

Aanvankelijk kreeg Sinnock nogal wat kritiek omdat hij de Liberty Bell op de keerzijde had afgebeeld mét barst. Maar die barst maakt nu eenmaal deel uit van het legendarische van de klok.

Bibliografie

Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Benjamin_Franklin

Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Liberty_Bell

US History, <http://www.ushistory.org/libertybell>

Hugo Van de Voorde, Jan Blomme, Daniël Coninckx, Luc Reyckler, *Supermachten 1, V.S.A.*, een uitgave van de B.R.T., Brussel 1985.

Leopold Verbist